

modo q̄ beneficiū retribuif. puta q̄a gaudēter:
et p̄mpte aliquis beneficiū ip̄edit.

Ad sextum sic proce

dit. **V**idetur q̄ nō oporteat aliquē plus exhibe
re in recōpensationē q̄ suscepit in beneficio
Quibusdā. n. sicut parētib⁹ nec etiā in eq̄līs
recōpensationē fieri pōt: sicut pl̄s dicit i 8.º ethi
cor. sed v̄tus nō conat̄ ad ip̄ossible. nō ḡ gr̄e
recōpensationē tēdit ad aliqd̄ mai⁹. **S**i aliq̄s
plus recōpēsat q̄ i beneficio accepit ex h̄ ip̄so
q̄si aliqd̄ de nouo dat. sed ad beneficiū d̄ nouo
datū tenet hō gr̄a recōpēsat. ḡ ille q̄ primo
beneficiū dederat tenebit aliqd̄ mai⁹ recōpēsa
re: et sic p̄cederet i infinitū. sed virt⁹ nō cona
tur ad infinitū: q̄a infinitū aufert nām boni vt
d̄r in 2.º metaph. ḡ gr̄e recōpēsatō nō debet
excedere acceptū beneficiū. **I**usticia in
eq̄litate consistit: s̄ mai⁹ ē ḡdā equalitatis ex
cessus. cū q̄ i qualibet v̄tute excessus sit viti
osus. videt̄ q̄ recōpēsatō aliqd̄ mai⁹ accepto
beneficio sit vitiosū et iusticie oppositū. **S**ed
3.º ē qd̄ pl̄s dicit i 5.º ethicor. Refamulari opoz
tet ei q̄ gr̄a n̄ fecit et rursū ipsū recipere: quod.
q̄des sit dū aliqd̄ mai⁹ retribuif. ḡ recōpēsa
tio debet tendere ab h̄ q̄ aliqd̄ mai⁹ faciat.

Rō dicēdū q̄ sicut dictū est recōpensationē
gr̄e respicit beneficiū s̄m volūtate beneficiēt
i q̄ qd̄ p̄cipue hoc cōmēdabile videt̄ q̄ ḡtis
beneficiū oritur: ad qd̄ nō tenebat̄: et iō q̄ bene
ficiū accepit ad hoc obligat̄ ex debito hone
statis vt̄ simili aliqd̄ gratis ip̄edit. nō autē
videt̄ gratis aliqd̄ ip̄edere nisi excedat quāti
tate accepti beneficii: q̄a q̄s diu recōpēsat min⁹
vel equale nō videtur facere gratis: s̄ reddē
quod accepit. et iō gr̄e recōpēsatō sp̄ tendit
vt̄ p̄ suo posse aliqd̄ mai⁹ retribuat. **A**d p̄
mū ḡ dicēdū q̄ sicut dictū ē: in recōpēsatōe
beneficiū magis ē cōsiderāndus affect⁹ q̄ effect⁹.
si ḡ cōsideremus effectū beneficii qd̄ fili⁹ a parē
tib⁹ accepit. s. eē et viuere. nihil equale fili⁹ re
cōpēsatōe pōt vt̄ pl̄s dicit. si autē attēdamus ad
ipsā volūtate dantis et retribuētis sic pōt fili
us aliqd̄ mai⁹ p̄si retribuere vt̄ Seneca dicit
i 3.º de beneficiis: s̄ tñ nō pōt sufficere ad ḡti
tudine recōp̄nsandi voluntas. **A**d secūdū
dicēdū q̄ debitū ḡtitudis ex caritate deriuat̄
ē quāto plus soluit̄: tanto magis debetur s̄m
illud ad R. o. 13.º. Neminī q̄c̄q̄s debeatis nisi
vt̄ inuicē diligatis. et iō nō ē incontinentiē si
obligatio ḡtitudinis inestimabilis sit. **A**d

tertū dicēdū q̄ sicut in iusticia q̄ ē virtus car/
dinalis attēdit equalitas reposita i gratitudine at
tēdit equalitas volūtati vt̄. s. sicut. ex p̄mpti
tudine volūtatis beneficiū aliq̄s exhibuit ad qd̄
nō tenebatur: ita etiā ille q̄ suscepit beneficiū
aliqd̄ supra debitū recōpēset.

Inde cōside

Orandū est de iḡratitudine.
Et circa h̄ querit̄ quatuor. p̄
v̄t̄ iḡratitudo sp̄ sit pecc̄m.
2.º v̄t̄ iḡratitudo sit pecc̄a
tū sp̄ale. 3.º v̄t̄ ois iḡratitudo sit pecc̄m morta
le. 4.º v̄t̄ iḡratitudo sint beneficiā subtrahēda.

Ad primū sic proce

ditur. **V**idetur q̄ iḡratitudo nō sp̄ sit pecc̄m. Di
cit. n. Seneca i 2.º de beneficiis q̄ iḡrat⁹ ē qui
nō reddit beneficiū. sed q̄nq̄ aliq̄s nō possit̄ res
cōpēsatōe beneficii nisi peccādo. puta si auxilia
tus ē hōi ad peccādū. cū ergo abstinere a pec
cato nō sit pecc̄m: videt̄ q̄ iḡratitudo nō sp̄ sit
pecc̄m. **S**ed ē pecc̄m ē i p̄tate pecc̄m: q̄
s̄m Aug. nullus peccat i eo qd̄ vitare nō pōt
s̄ q̄nq̄ nō ē in p̄tate pecc̄m iḡratitudinem
vitare: puta cū nō hēat unde reddat. oblitio
etiā nō ē i p̄tate n̄ra. cū tñ Seneca dicit in 3.º
de beneficiis q̄ iḡratissimus oisū ē q̄ oblitus
ē. ḡ iḡtudo nō sp̄ ē pecc̄m. **S**ed nō vide
tur recōpēsatōe q̄ nō vult aliqd̄ debere s̄m illō
apli ad R. o. 13.º. Neminī quēq̄s debeatis. sed
q̄ inuit̄ debet iḡrat⁹ ē: vt̄ Seneca dicit i 4.º d̄
beneficiis. q̄ nō sp̄ iḡtudo ē pecc̄m. **S**ed
3.º ē qd̄. 2. ad Thimoth. 3.º iḡratitudo conume
ras alijs pecc̄m cū d̄r. Parētib⁹ nō obediētis:
iḡtū scelesti. **R**ō dicēdū q̄ sicut dictum ē:
debitum ḡtitudinis est quoddā debitū ho
nestatis quā virtus regit. ex hoc at̄ aliqd̄ ē
pecc̄m q̄ repugnat virtuti: unde manifestū est
q̄ ois iḡratitudo ē pecc̄m. **A**d p̄mū
ḡ dicēdū q̄ ḡtudo respicit beneficiū. ille autē
q̄ alicui auxiliat̄ ad peccādū nō offert beneficiū
sed magis nocumētū: et iō nō debet gratiarū
actio ei nisi forte. p̄p̄ volūtate si sit decept⁹
dum credidit adiutare ad bonū adiunxit ad
peccādū. et tūc nō debet talis recōpensationē:
vt̄ adiunxit ad peccādū: quia h̄ nō eēt recōpē
satōe bonū s̄ malū qd̄ trias ḡtitudini. **A**d
secūdū dicēdū q̄ null⁹. p̄p̄ ip̄otentia reddē
di ab iḡratitudine excusat̄: ex q̄ ad debitū
ḡtitudinis reddēdū sufficit sola voluntas

ut dictū ē. obliuio aut beneficij ad ingrati-
tudinē pertinet: nō quod illa que prouenit ex natu-
li defectu q nō subiacet uoluntati: sed illa q ex
negligētia prouenit. ut. n. dicit Seneca i 3: d
beneficijs. Apparet illi nō sepe d reddēdo co-
gitasse cui obreperit obliuio. Ad tertium
dicēdū q debitū gratitudinis ex debito amo-
ris deriuata quo nullus debet uelle absolui.
vñ q aliqs inuit hoc debitū debeat uidef. p
uenire ex defectu amor ad eū q beneficiū d dicit

Ad secūdū sic proce-

ditur. Uidef q ingratitude nō sit spāle pec-
catū. Quicūq; n. peccat: d deū agit q ē sūm^o
benefactor: s; hoc pertinet ad iūctitudinē. q iū-
ctitudo ē spāle pccm. ¶ S. Nullū spāle pccm
sub dñs peccatorū generib; cōtinet. s; s; dñs
pccōz generib; pōt aliqs eē iūctat: puta si qs
benefactori detrahatur: si qs furem ut aliqd aliud
h' modū eū cōmittat. q ingratitude nō ē spāle
pccm. ¶ Seneca dicit in 3: de beneficijs. in-
gratus est qui dissimulat. iūctat q nō reddit.
z iūctatissim' oīz qui oblit' ē. s; ista nō uidef
ad vñā pccī specie ptiē. q iūctitudo nō ē spā-
le peccatū. ¶ S; d q iūctitudo opponit
iūctitudini siue grē q ē spālis vītus. q est spāle
peccatū. ¶ S; d dicitū q oē vitiū ex defectu
vītutis noīat qd magis vītuti opponit: sic illi
beralitas magis opponit liberalitati q; pdi-
galitas pōt aut vītuti iūctitudinis aliqd vitiū
opponi p excessū: puta si recōpēsatio beneficij
fiat vel p qbus nō debet: vel citi' q; debet ut
ex dictis p; s; magis opponit gratitudini viti-
um qd ē p defectū: qā vītus iūctitudinis ut s; ha-
bitū ē i aliqd apli' cedit. z iō ppe iūctitudo
noīat ex gratitudinis defectu. oīs at defect'
ipsius actus seu puatio specie sortit' fm habi-
tum oppositū. differunt. n. cecitas z surditas
fm differentiā vīsū z auditus. Unde sic iū-
ctitudo vel grā ē vna spālis vītus: ita etiā ingra-
titude ē vñū spāle peccatū. hab; tamē dñs
iūctus fm ordinē eoz q ad gratitudinē requir-
tur i quo p mū ē q hō acceptū beneficiū recog-
scat: secūdū ē q laudet z grās agat. tūū ē q r-
tribuat p loco z tpe fm suā facultatē. sed qā
quod ē vltimū i gnatiōe ē p mū i resolutione
iō prim' iūctitudinis gradus ē ut hō beneficiū
nō retribuatur. secūdus ē ut dissimilet qsi nō h
mōstrās se beneficiū accepisse. tūū z iūctissimū
ē q nō recognoscat siue p obliuionem siue q
cunq; alio modo. z quā in affirmatione op-

posita itelligit negatio: iō ad p mū iūctitudi-
nis gradū p mū q aliqs retribuatur mala p bo-
nis. ad secūdū q beneficiū vituperet. ad tūū
q beneficiū qsi maleficiū reputet. ¶ Ad p mū
q dicēdū q in quolibet pccō ē māl' iūctitudo
ad deū: in q tūū. i. facit hō aliquid qd pōt ad i
gratitudinē ptiēre: formalis at ingratitude
ē qī actualiter beneficiū cōtinet. z hō ē spāle pec-
catū. ¶ Ad secūdū dicēdū q nihil pbi-
bet formalē rōnē aticū' spālis pccī i plibus
pccōz generib; māl' inueniri. z fm hō i mltis
generibus pccōzum inuenit iūctitudinis rō
¶ Ad tūū dicēdū q illa tria nō sūt dñs spēs
sed diuersi gradus vnius spālis pccī.

Ad tertium sic proce-

dit. Uidef q ingratitude sp sit pccm morta-
le. Deo. n. maxie debet aliq' esse grat'. s; pec-
cando venialiter hō nō ē iūctat' deo: alioqn
oēs hoīs eēt iūctati. q nulla ingratitude est
peccatū veniale. ¶ S. Ex hoc aliqd peccatū
ē mortale q dñs caritati ut s; dictū ē. s; iū-
ctitudo dñs caritati ex q pcedit debitū grati-
tudinis ut s; dictū ē. q iūctitudo sp ē peccatū
mortale. ¶ S. Seneca dicit i. 2: de beneficijs
Hoc beneficiū ē lex: alter statū obliuisci deb; da-
ti: alter memor eē accepti. s; ppe hoc ut uidef
debet obliuisci ut lateat eū pccm recipientis
si cōtigit eū eē iūctatū: qd nō oportet si ingra-
tudo eēt leue pccm. q iūctitudo sp est pccm
mortale. ¶ Sed d q nulli ē dāda via peccā-
di mortalit'. sed sic Seneca dicit ibidē: inēdūz
q iūctat fallēdus ē ut habeat: nec a quo acce-
perit sciat. quod uidef viā iūctitudinis reci-
piēti pberē. q iūctitudo nō sp ē pccm mortale
¶ S; d dicitū q sicut ex s; dictis p; ingratul
dñs aliquis duplici' vno p solā omissionem:
puta qā nō recognoscat vel nō laudat vel nō
retribuatur vices p beneficiū accepto. z hoc nō sp
ē pccm mortale: quia ut s; dictū ē: debitū iū-
ctitudis ē ut hō etiā aliqd spālit' tribuat ad qd
nō tenet. z iō si illud ptermittit nō peccat
mortalit': est tñ pccm veniale: qā hoc puenit
ex negligētia qdā aut ex aliqua indispositōe
hoīs ad vītutē. pōt tñ cōtingere q etiā talis in-
gratitude sit mortale pccm vel ppe interiorē
cōtēptū. vel etiā ppe cōditionē eius qd subtra-
hit qd ex necessitate debet beneficiū siue simplr
siue i aliq' necessitate cāu. Alio' dñs aliquis in-
gratus qā nō solū ptermittit implere iūctitudinis d
bitū: sed etiā dñs agit. z hoc etiā fm cōditionēz

ei' qd agit qnq' e' pctm mortale qnq' veniale
Sciendū tñ q' ingratitude q' puenit ex pctō
mortali habet pfectā ingritudinis rōnem. il
la q' puenit ex pctō veniali iperfectas. ¶ Ad
primū q' dicēdū q' p pctm veniale nō ē aliqs
ingratus deo fm pfectā ingritudinis rōez:
habet tñ aliquē ingritudinis inq'tū pctm
veniale tollit aliqūē actū v'tutis per quē deo
hō obseqf. ¶ Ad secūdū dicēdū q' ingritutu
do q' ē cū pctō veniali nō ē v'ria caritati s'z ē
p'ter ipsam: quia nō tollit habitū caritatis s'z
aliquē actū ipsius excludit. ¶ Ad tertiu' di
cēdū q' idē Seneca dicit in. 7.º de beneficijs.
Errat si qs estimat cū dicimus eū q' bñficiū
dedit obliuifca oportere excutere nos illi me
moria rei: p'sertim honestissime. cū q' dicim'
meminisse nō debet: hoc volumus itelligi p'
dicare nō debet nec iactare. ¶ Ad quartum
dicēdū q' ille q' ignorat bñficiū nō ē ingrat' si
beneficiū nō recōpēset: dū modo sit parat' re
cōpēfare si nosset. Et si at laudabile qnq' vt il
le cui puidet bñficiū ignoret. tñ pp' ianis glo
rie vitationē: sicut b'nis Nicolaus aurū furti
i' domū pyciens vitare voluit humanum sa
uorē. tñ etiā quia i' hoc ipō apli' bñficiū facit
q' v'sulit verecūdie ei' q' bñficiū accipit.

Ad quartū sic proce

ditur. Videt' q' ingrat' sint bñficia subtrahē
da. D' n. Sap. 16. Ingrati spes tāq' byberna
lis glacies tabesceat. nō aut' eius spes tabesce
ret si nō esset ei beneficiū subtrahēdū. q' sunt
subtrahēda beneficia ingrat'is. ¶ P. Null'
debet alti p'bere occasione peccādi. s'z ingrat'
bñficiū recipiēs sumit occasione ingritudis.
q' nō est ingrato bñficiū dandū. ¶ P. In q' qs
peccat p' hoc et torquet vt d' Sap. xi. sed ille
q' ingrat' ē bñficio accepto peccat i' bñficiū.
q' ē bñficio p'uidus. ¶ P. 3.º ē quod d' Luc'
ē: q' altissim' benignus ē sup' ingratos et malos
s'z et' p' imitationē nos filios eē oportet vt ibi
dem dicit. q' nō debemus ing'ris bñficia sub
trahere. ¶ P. dicēdū q' circa ingratū duo v'ri
deranda sūt. p' quidem q' ipse dign' sit pati. et
sic certū ē q' meret' bñficiū subtrahēdū. Alio
modo cōsiderādū ē qd oporteat bñficiū fa
cere. p' nāq' oportz q' bñficiēs nō debet esse
facil' ad ingritudinē iudicādā: ea frequēt' ali
quis vt Seneca dicit q' nō reddidit q'nt' ē: quia
forte nō occurrit ei facultas aut debita oppor
tunitas reddēdi. 2.º debet tēdere ad hoc q' de

ingrato q'tū faciat. qd si nō pōt p'mo beneficio
satisfacere forte faciet secundo. si vero ex bene
ficijs multiplicatis ingritudinē auget et pe
ior fiat debet a bñficijs exhibitōe cessare
Ad primū q' dicēdū q' auctoritas illa loq' q'tū
ad id quod ingratus dignus ē pati. ¶ Ad se
cundū dicēdū q' ille q' ingrato bñficiū exhibet
nō dat ei occasione peccandi: s'z magis q'tu
tudinē et amoris. si vero ille q' accipit ingratu
tudinē exide occasione sumat nō ē danti im
putandū. ¶ Ad tertium dicēdū q' ille q' bñfici
um dat nō stat' se debet exhibere punitōre i'
gritudis s'z prius piū medicū vt. s. iteratis bñ
ficijs ingritudinem sanet.

Deinde v'side
randū ē de vindictōe. Et
circa hoc q'nt' q'tuor. p' v'ry
vindictio sit licita. 2.º v'ry
sit sp'ialis virtus. 3.º de mō
vindicandi. 4.º in quos sit vindicta exercen
da.

Ad primū sic proce

dit' Videt' q' vindictio nō sit licita. Quicūq'
n' v'surpat sibi qd' dei ē peccat. s'z vindicta pri
net ad deū: d' n. Deut. 2.º fm alia l'ram. Di
bi vindictā et ego retribuā. q' ois vindictō ē
illicita. ¶ P. Ille de quo vindicta sumit nō to
lerat. sed mali tūt tolerandū: quia super illud
Can. 1.º Sic liliū mē i' pinas. dicit glo. Nō sūt
bon' qui malos tolerare nō potuit. q' vindicta
nō ē sumēda de malis. ¶ P. Vindicta p' pe
nas fit ex quibus causat' timor' seruilis. s'z lex
noua nō ē lex timoris s'z amoris vt Aug' dicit
i' Adamātiū. q' ad minus i' nouo testō vindi
cta fieri nō debet. ¶ P. Ille dicit' vindicare
se qui iurias suas v'lciscit. s'z vt videt' nō licet
etiā iudici in se delinquētes punire: dicit. n.
Criso' sup' Math. Discam' exēplo xpi n'ras i
urias magnanimiter sustinere: dei at' iniuri
as nec vsq' ad auditū sufferre. q' vindictō v'
des eē illicita. ¶ P. Pctm multitudinis ma
gis ē nociuū q' peccatū vni' m'i: d' n. Eccl.
26. A tribus timuit cor meū delaturā ciuita
tis. et collectionē ppli. s'z de pctō multitudis
nō ē vindicta sumēda: q' sup' illud Math. 13.º
Sinite v'traq' crescere ne forte erradicet' tri
ticū. dicit glo. q' multitudo nō ē excōicāda nec
princeps. ergo nec alia vindictio est licita.
Sed contra. Nihil ē expectādū a deo nisi